

Державна архівна служба України
Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства

Звіт
про наукову діяльність
інституту
за 2015 рік

Структура та науковий потенціал інституту

На 01.01.2016 р. у складі інституту функціонує 4 наукові підрозділи: відділ архівознавства, відділ технологічного забезпечення архівної справи з сектором розроблення технологій забезпечення збереженості архівних документів, відділ документознавства, відділ науково-інформаційної та редакційно-видавничої діяльності з сектором науково-технічної інформації. Сектор науково-технічної інформації одночасно виконує функції Галузевої служби науково-технічної інформації (ГС НТІ) з архівної справи та документознавства. Станом на 01.01.2016 р. ДІФ ГС НТІ налічує 3390 примірників книг та брошур, 126 річних комплектів журналів, 23 річні підшивки газет.

У структурі інституту також функціонують: канцелярія і сектор бухгалтерського обліку та звітності.

Станом на 1 січня 2016 р. в штаті інституту налічується 33 співробітники, що виконують науково-дослідні роботи. В числі співробітників інституту – 1 доктор історичних наук, 16 кандидатів історичних та філологічних наук. 1 співробітник має вчене звання професора, 6 - старшого наукового співробітника, 1 – доцента. Протягом звітного року вчене звання старшого наукового співробітника було присуджено директору інституту О. Я. Гараніну.

12 співробітників мають вищу історичну освіту, 1 – документознавчу. Протягом року 1 співробітник захистив кандидатську дисертацію, 1 – закінчив аспірантуру, 2 - продовжують навчання в аспірантурі.

Заступник директора інституту Н. М. Христова має почесне звання Заслужений працівник культури.

Протягом року почесними грамотами Міського комітету профспілки працівників державних установ та Спілки архівістів України було відзначено 6 співробітників інституту.

Найважливіші досягнення в галузі архівознавства та документознавства

Впродовж 2015 р. дослідницька діяльність інституту у галузі архівознавства та архівної справи була спрямована на розроблення

теоретичних та методичних засад роботи архівних установ України з аудіовізуальними документами та підготовку методичного посібника, який на основі узагальнення новітнього досвіду роботи з АД, оновлених вимог національної та галузевої нормативно-правової бази пропонує сучасну методику оптимізації, удосконалення та регламентації архівних процесів і технологій, пов'язаних з організацією, формуванням, забезпеченням збереженості та використанням аудіовізуальних документів як складової частини НАФ. З метою удосконалення організації науково-дослідної та методичної роботи державних архівних установ проведено дослідження стану організації науково-дослідних та методичних робіт, що виконуються на замовлення Державної архівної служби України, архівними установами галузі, в результаті якого визначено теоретико-методологічні засади та нормативні вимоги до організації і проведення наукових досліджень в галузі архівної справи та вироблено чіткий механізм їх виконання, що забезпечить підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на фінансування наукових досліджень.

Важливі наукові дослідження проводились також у галузі державної стандартизації архівної справи та діловодства. З метою створення методологічного підґрунтя для розвитку галузевої стандартизації та її гармонізації з міжнародною системою було розроблено Галузеву програму стандартизації у сфері архівної справи та діловодства на 2016-2020 рр. з урахуванням необхідності її системного розвитку та розширення спектра напрямів гармонізації міжнародних стандартів. Підготовлено Одночасно підготовлено методичні рекомендації щодо застосування ДСТУ 4163 «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» та Збірник уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів, практичне застосування яких сприятиме впровадженню в сфері сучасного діловодства уніфікованих вимог до оформлення ОРД в рамках підготовки до запровадження системи електронного документообігу.

Характеристика тематики й обсягу виконуваних НДМР

Протягом звітнього року наукова діяльність інституту здійснювалась у відповідності до замовлення Державної архівної служби України та на підставі річного тематичного плану виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються за рахунок коштів державного бюджету. Впродовж року УНДІАСД працював над виконанням 14 науково-дослідних робіт. Наукові розробки інституту стосувалися теоретико-методологічних проблем архівознавства та документознавства, питань галузевої стандартизації, науково-інформаційного забезпечення діяльності архівних установ. Відповідно до плану протягом року завершено виконання 11 НДР, робота над 3-ма НДР буде продовжена у 2016 р.

Наукові дослідження значною мірою стосувалися загальних методологічних та теоретичних проблем архівознавства («Розроблення

теоретичних та методичних засад роботи архівних установ України з аудіовізуальними документами», «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду», «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку системи стандартизації у сфері архівної справи та діловодства», «Дослідження стану організації науково-дослідних та методичних робіт, що виконуються на замовлення Державної архівної служби України, з метою розроблення теоретико-методологічних засад та нормативних вимог до організації та проведення наукових досліджень та методичних робіт архівними установами галузі»), забезпечення збереженості та поліпшення державного обліку документів НАФ («Дослідження стану нормативно-правової бази України з метою створення Національного стандарту «Документи з паперовими носіями. Правила зберігання Національного архівного фонду. Технічні вимоги», «Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду»), питань формування НАФ та експертизи цінності документів («Розроблення теоретичних та методичних засад науково-технічного опрацювання науково-технічних документів»), організації користування документами, їх публікації, забезпечення наукової інформації («Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів», «Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації»). В результаті проведених досліджень було підготовлено методичні посібники, проекти національних стандартів, методичні рекомендації, рекомендації щодо поліпшення умов зберігання документів в архівосховищах окремих центральних державних архівах та держархівів областей України, Програму галузевої стандартизації, Бюлетені ГС НТІ, використання яких у практичній роботі державних архівних установ сприятиме оптимізації архівних процесів і технологій організації НАФ на всіх структурних рівнях, модернізації технологічних процесів роботи з документами НАФ, регламентації вимог щодо організації та проведення наукової та методичної роботи державних архівних установ, формуванню у вітчизняній архівній галузі сучасної системи стандартизації та впровадженню міжнародних стандартів, удосконаленню нормативно-методичної бази публікації інформації архівних документів, підвищенню рівня інформаційного забезпечення основних напрямів діяльності архівних установ.

Документознавчі дослідження були спрямовані на подальше удосконалення нормативно-методичного забезпечення організації діловодства («Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного документообігу», «Науковий аналіз та розроблення складу реквізитів для

побудови уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів, зафіксованих в новій редакції Державного класифікатора управлінської документації», «Науковий аналіз та обґрунтування вимог щодо застосування основних положень нової редакції ДСТУ 4163»). Підготовлені за результатами завершених досліджень методичні рекомендації та збірник уніфікованих форм ОРД сприятимуть впровадженню в практику діловодства вимог сучасної нормативної бази щодо подальшої уніфікації організаційно-розпорядчих документів.

Одним з пріоритетних напрямів наукових досліджень УНДІАСД залишалися дослідження в галузі інформаційних та комунікаційних технологій, зокрема питання нормативно-методичного забезпечення впровадження електронного документообігу та архівного зберігання електронних документів. Протягом року на основі аналізу метаданих розроблено вимоги щодо структури та змісту метаданих електронного примірника опису справ постійного зберігання та обкладинки архівної електронної справи, що будуть використані архівними установами для забезпечення архівного зберігання та обліку електронних документів у відповідності до «Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання».

Протягом звітнього року колективом інституту виконано низку додаткових до плану доручень Державної архівної служби України: підготовлено відгуки на проекти ДСТУ 33.117 «Страховий фонд документації. Об'єкти культурної спадщини. Об'єкти науки і техніки. Загальні технічні вимоги», та ДСТУ 32.211 «Страховий фонд документації. Культурні цінності. Порядок створення, формування. Ведення та використання», розроблені НДІ мікрографії СФД; надано пропозиції щодо розвитку архівної галузі України в сучасних умовах державних реформ, до плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 рр., до програми робіт з національної стандартизації на 2016 р.; підготовлено аналітичну записку «Європейська та українська практика доступу до архівів та розсекречення архівних фондів», надано аналітичну інформацію про співпрацю зі ЗМІ та роботу веб-сайта УНДІАСД у 2015 р.

Постійно надсилалась інформація для публікації у бюлетені «Вісник Державної архівної служби України» та бібліографічні матеріали для поновлення відомостей на веб-порталі Укрдержархіву.

Впровадження результатів досліджень у галузі архівознавства та документознавства

Впровадження результатів наукових досліджень УНДІАСД у звітний період здійснювалося відповідно до Плану впровадження наукових та методичних розробок на 2015 рік, яким передбачено впровадити у практичну діяльність архівних установ результати 12 наукових розробок. Через відсутність фінансування видавничої діяльності інституту, єдиною

можливістю оприлюднити результати НДР для практичного використання є їх публікація на офіційному веб-сайті УНДІАСД. Протягом року опубліковано:

Методичні рекомендації «Визначення показників ефективності наукової діяльності УНДІАСД»;

Інструкцію «Облік документів у державних архівах України»;

Методичні рекомендації щодо методики приймання-передавання електронних документів до державних архівних установ та архівних відділів міських рад;

Перелік видів статистичної документації, що підлягає прийманню на постійне зберігання. Методичні рекомендації по комплектуванню державних архівних установ, архівних відділів міських рад статистичною документацією;

Аналітичний огляд зарубіжної періодики з питань архівної справи та документознавства;

Аналітичний огляд міжнародних стандартів в сфері архівної справи та діловодства.

Звіти з НДР «Дослідження та аналіз зарубіжної періодики з питань архівної справи та документознавства» та «Дослідження та аналіз міжнародних стандартів в сфері архівної справи та діловодства».

Співробітниками інституту постійно надавались консультації працівникам архівних установ стосовно науково-методичних розробок УНДІАСД, зокрема з питань обліку документів у державних архівах, впливу біологічних факторів на збереженість архівних документів, приймання статистичних документів на архівне зберігання тощо. Інформація про наукові розробки інституту надсилалася до державних архівних установ.

Практичне застосування нових розробок інституту сприятиме уніфікації та удосконаленню обліку документів НАФ з різними видами носіїв, оптимізації комплектування державних архівів статистичними документами, встановленню єдиних підходів до приймання-передавання електронних документів на постійне зберігання, забезпеченню працівників архівних установ інформацією про зарубіжні наукові досягнення та світовою практикою стандартизації в галузі архівної справи, документознавства та діловодства.

Видавнича діяльність

У 2015 році видавнича діяльність здійснювалася відповідно до річного Плану науково-видавничої діяльності УНДІАСД та плану видавничої діяльності державних архівних установ. Протягом року, інститутом було здійснено низу видань (переважно на цифрових носіях, зокрема компакт-дисках) серед яких довідники, продовжувані видання, матеріали наукових конференцій, автореферати кандидатських дисертацій.

За звітний період видано:

Довідники, словники, бібліографічні покажчики:

Зведений каталог метричних книг, що зберігаються в державних архівах України: міжархів. довідник: Том 8, книга 1: Метричні книги у фондах Державного архіву Житомирської області / Укрдержархів; Укр. наук.-досл. ін-т архів. справи та документознавства; упоряд.: С. Зворський, В. Патик. – К., 2014. – 657 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua>

Періодичні та продовжувані видання:

Студії з архівної справи та документознавства. Т. 22-23 / Держ. архів. служба України, УНДІАСД. – К., 2014-2015. – 226 с.

Збірники наукових праць:

Архіви – наука – суспільство : шляхи взаємодії : матеріали Всеукр. (з міжнар. участю) наук.-практ. конф., 21–22 трав. 2015 р. / Держ. архів. служба України, УНДІАСД, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Іст. ф-т, Каф. архівознавства та спец. галузей іст. науки, Спілка архівістів України ; редкол.: Г. І. Калінічева (гол.) [та ін.]. – Київ, 2015. – 194 с.

Спільно з кафедрою архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка видані матеріали наукової конференції, співорганізатором якої виступав УНДІАСД:

Шістнадцяті джерелознавчі читання «Архівна наука і освіта в незалежній Україні» : матеріали Всеукр. наук. конф., 24 листоп. 2015 р., м. Київ / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Каф. архівознавства та спец. галузей іст. науки, УНДІАСД, Спілка архівістів України ; редкол.: М. Г. Щербак (гол.), Я. С. Калакура, М. Г. Палієнко [та ін.]. – Київ, 2015. – 180 с.

Під грифом інституту вийшли автореферати дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, захист яких проходив у спеціалізованій вченій раді інституту:

1. Білуцак Т. М. Архівні джерела з військової справи у Львові другої половини XIV–XVIII ст. : класифікація, функції, інформаційний потенціал : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Білуцак Тетяна Миколаївна ; Держ. архів. служба України, УНДІАСД. – К., 2015. – 20 с.

2. Бойко В. Ф. Уніфікація документації в Україні : історія та сучасний стан : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Бойко Віта Федорівна ; Держ. архів. служба України, УНДІАСД. – К., 2015. – 20 с.

3. Сеніна Л. В. Росія і «Східне питання» XIX ст. в англійській історіографії (кінець XIX – початок XXI ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук :

07.00.06 / Сеніна Лілія Володимирівна ; Держ. архів. служба України, УНДІАСД. – К., 2014. – 20 с.

4. Отамась І. Г. Організація діловодства у регіонах УСРР–УРСР у 1920–1980-х роках (на прикладі Черкаського регіону) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Отамась Інна Григорівна ; Держ. архів. служба України, УНДІАСД. – К., 2015. – 20 с.

Співробітниками УНДІАСД опублікована 31 стаття у наукових фахових виданнях та збірниках наукових праць.

В травні 2015 р. фахові видання інституту, «Пам'ятки» та «Студії з архівної справи та документознавства», включені до оновленого Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ МОН України від 12.05.2015 № 58).

Науково-інформаційна діяльність

Впродовж 2015 р. інформація про роботу інституту постійно розміщувалась на власному веб-сайті УНДІАСД та в засобах масової інформації. Протягом року були розроблені нові нормативні документи щодо організації роботи веб-сайту УНДІАСД. На веб-сайті інституту були оновлені рубрики: «Дорадчі органи», «Аспірантура», «Спеціалізована вчена рада», «Публікації на порталі», «Інформуємо громадськість», «Матеріали у ЗМІ»; «Нормативно-методичні розробки УНДІАСД». Основні події з життя колективу та наукової діяльності інституту оперативно висвітлювалися в рубриці «Новини та анонси», яка оновлюється з періодичністю 2-3 рази на тиждень. Систематично доповнювалась рубрика «Публікації на порталі», що нараховує 358 найменувань. Загальний обсяг інформації на веб-сторінці зріс з 1,370 МБ/ГБ у 2014 р. до 1,825 МБ/ГБ у 2015 р. Крім україномовної, функціонують також російськомовна та англomовна версії веб-сайту. Сайт інституту щомісяця в середньому відвідують 250 користувачів.

З метою забезпечення інформаційно-комунікаційного супроводу суспільно-значущих заходів та популяризації наукової діяльності УНДІАСД було продовжено співпрацю з засобами масової інформації. Переважна більшість публікацій, підготовлених співробітниками УНДІАСД, стосувалась організації діловодства, зокрема кадрового, документування діяльності установ, підприємств, організацій, діяльності архівних підрозділів. Усі публікації готувались на базі результатів наукових досліджень, що проводилися УНДІАСД в галузі документознавства, діловодства та архівної справи. Продовжувалась співпраця з журналами «Діловодство та документообіг», «Довідник кадровика», «Кадрова практика», «Секретар-референт», «Довідник директора школи», у яких співробітники інституту уже протягом кількох років постійно ведуть спеціальні рубрики, присвячені питанням організації загального та кадрового діловодства в установах.

Усього протягом року співробітниками інституту було опубліковано 29 повнотекстових статей, 10 інформаційних повідомлень та розміщено 2 публікації в інтернет-виданнях. В ефірі радіостанції «Радіо Київ – 98 FM» 12 серпня 2015 р. прозвучало інтерв'ю директора інституту О. Я. Гараніна до Дня незалежності України.

До ЗМІ постійно надсилалась інформація про заходи, що проходили в інституті.

Науково-інформаційний відділ інституту продовжував забезпечувати бібліографічний та науковий супровід розділів веб-порталу Укрдержархіву. Протягом 2015 р. було виявлено та передано 128 бібліографічних записів до рубрик «Архівна україніка» та «Огляди музейних фондів, колекцій, зібрань», підготовлено інформацію про методичні розробки державних архівних установ України за 2010–2014 рр. для «Бібліографічного покажчика методичних рекомендацій та інших нормативно-методичних документів державних архівних установ України» на веб-порталі Укрдержархіву.

ГЦ НТІ здійснював інформаційне забезпечення виконання науково-дослідної та науково-методичної роботи УНДІАСД та архівних установ, інформаційне забезпечення основних груп користувачів: Укрдержархіву, архівних установ, аспірантів, здобувачів, що працюють поза аспірантурою, науковців-дослідників. Було підготовлено та розіслано архівним установам інформаційний лист з анонсом міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій з проблем архівної справи та документознавства, виконано 47 тематичних інформаційних запитів. Продовжувалося комплектування, облік, упорядкування книжкового фонду ДІФ, який протягом року збільшився на 23 примірники. Тривало наповнення електронного каталогу ДІФ, до якого було внесено 211 записів. Користування каталогом забезпечується через веб-сайт інституту. Підготовлена та проведена розсилка обов'язкових примірників видань УНДІАСД (збірник матеріалів конференції «Архіви – Наука – Суспільство: шляхи взаємодії»; науковий щорічник «Студії з архівної справи та документознавства») відповідно до визначеного переліку.

Надавались систематичні консультації з питань класифікації видань за системами ББК та УДК, бібліографічного опису видань за новим національним стандартом, визначення індексів УДК наукових тем інституту, публікацій у виданнях УНДІАСД, державних архівних установ, Укрдержархіву. Визначено індекси УДК для статей журналів «Архіви України» (2014, № 2, 14 статей; № 3, 17 статей); «Архіви України» (2015, №№4-5, 68 статей), «Студії з архівної справи та документознавства» (т. 22-23, 34 статті); «Пам'ятки: археографічний щорічник» (т. 15-16, 11 статей).

Робота вченої ради, дирекції, методичної комісії інституту

У 2015 р. відбулось 6 засідань вченої ради, на яких розглядалися питання поточного планування, звітності та оцінки діяльності інституту, роботи аспірантури, затвердження тем дисертаційних досліджень на здобуття

наукового ступеня кандидата та доктора історичних наук аспірантів УНДІАСД та здобувачів, що працюють поза аспірантурою, оцінки результатів науково-дослідних робіт, що виконувалися у звітному році, рекомендації до друку наукових розробок та продовжуваних видань тощо. У березні 2015 р. на засіданні вченої ради було розглянуто питання про організацію заходів щодо підготовки до проведення науково-практичної конференції з міжнародною участю «Архіви – наука - суспільство: шляхи взаємодії», в листопаді – схвалено проект тематичного плану науково-дослідних робіт, що виконуються УНДІАСД за рахунок державного бюджету, на 2016 р.

Дирекція інституту протягом року провела 6 засідань та розглянула питання посилення охоронного режиму та протипожежної безпеки в приміщеннях інституту, підготовки УНДІАСД до відзначення Дня охорони праці, організації діловодства у структурних підрозділах, співпраці зі ЗМІ, роботи власного веб-сайту інституту, роботи з запитами фізичних та юридичних осіб тощо.

Співробітники інституту:

були затверджені науковими керівниками здобувачів наукового ступеня кандидата історичних наук:

Н. М. Христова

О. Ю. Ткаченко «Науково-дослідна та методична робота державних архівів України: сучасний стан та шляхи вдосконалення» за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство;

брали участь у офіційному опонуванні кандидатських дисертацій:

Г. І. Калінічева

В. Є. Хан «Реформування системи вищої освіти Російської Федерації в рамках участі у Болонському процесі(2003-2010 рр.)», за спеціальністю 07.00.02 – всесвітня історія.

Л. Ф. Приходько

О. Н. Волкотруб «Журнал «The American Archivist» як джерело вивчення історії архівної справи у США (1938-2008)», за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

підготували відгуки на автореферати кандидатських дисертацій:

О. Я. Гаранін

О. Н. Волкотруб «Журнал «The American Archivist» як джерело вивчення історії архівної справи у США (1938-2008)», за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

надали рецензії на наукові розробки інших установ:**С. Г. Кулешов**

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського:

- колективна монографія «Соціокультурні механізми формування ментального імунітету проти зовнішніх маніпуляцій свідомістю населення України»;

- збірник наукових статей «Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, вип. 41»;

- результати НДР «Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору»;

- відкриття НДР «Рукописні фонди бібліотек у системі сучасної історико-культурної комунікації»;

НДІ мікрографії СФД:

- проект ДСТУ 33.117 «Страховий фонд документації. Об'єкти культурної спадщини. Об'єкти науки і техніки. Загальні технічні вимоги»;

- проект ДСТУ 32.211 «Страховий фонд документації. Культурні цінності. Порядок створення, формування. Ведення та використання».

Н. М. Христова

Київський національний педагогічний університет імені Бориса Грінченка

Освітня програма бакалавра книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії.

Були підготовлені також відгуки на кваліфікаційні магістерські та дипломні роботи випускників Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київського національного університету культури і мистецтв.

Робота спеціалізованої вченої ради

За звітний період відбулось 4 засідання спеціалізованої вченої ради К 26.864.01 в УНДІАСД з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, на яких розглядалися питання експертизи дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, прийняття їх до захисту та захист дисертацій.

Протягом року у спеціалізованій вченій раді відбулося 4 захисти кандидатських дисертацій:

за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни:

Т. М. Білушак «Архівні джерела з військової справи у Львові другої половини XIV – XVIII ст.: класифікація, функції, інформаційний потенціал»;

Л. В. Сеніна «Росія і “Східне питання” XIX ст. в англomовній історіографії (кінець XIX – початок XXI ст.)».

за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство:

В. Ф. Бойко «Уніфікація документації в Україні: історія та сучасний стан»;

І. Г. Отамась «Організація діловодства в регіонах УСРР-УРСР у 1920-1980-х роках (на прикладі Черкаського регіону)».

Наукові конференції, семінари, наради

Організація наукових конференцій, семінарів

21-22 травня 2015 р. інститутом було проведено Всеукраїнську (з міжнародною участю) науково-практичну конференцію, присвячену 20-річчю УНДІАСД «Архіви – наука – суспільство: шляхи взаємодії», у якій взяли участь понад 60 науковців та працівників архівної галузі з України, Білорусії, Казахстану.

УНДІАСД виступив співорганізатором (разом з кафедрою архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка) Всеукраїнської наукової конференції «Шістнадцяті джерелознавчі читання «Архівна наука і освіта в незалежній Україні», що відбулася 24 листопада 2015 р.

У рамках виконання НДР «Дослідження стану організації науково-дослідних та методичних робіт, що виконуються на замовлення Державної архівної служби України, з метою розроблення теоретико-методологічних засад та нормативних вимог до організації та проведення наукових досліджень та методичних робіт архівними установами галузі» було проведено науковий семінар для молодих науковців та аспірантів «Організація науково-дослідної роботи» (2 лютого 2015 р.), на якому провідні фахівці УНДІАСД поінформували молодих дослідників про нормативно-правові та організаційні засади проведення наукових досліджень та оформлення їх результатів.

26 лютого 2015 р. для керівників державних архівних установ України під керівництвом заступника директора УНДІАСД з наукової роботи Н. М. Хрислової було проведено семінар «Впровадження результатів наукових досліджень у практику роботи архівних установ України».

Спільно з ЦДЕА України було проведено навчальний семінар для працівників Національної академії державного управління при Президентові України з питань організації діловодства (18 березня 2015 р.).

9 липня за ініціативою УНДІАСД та Спілки архівістів України відбулася зустріч архівістів зі студентами та громадськістю, на якій обговорювались питання доступу до архівів – «Збережена пам'ять – відкрите суспільство».

Організація виставок, презентацій

У квітні 2015 р. ГЦ НТІ підготував для студентів Національної академії керівних кадрів культури та мистецтва та Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, що проходили професійно-орієнтовану практику на базі інституту, виставку тематичних навчальних посібників та довідкових видань УНДІАСД, на якій експонувалось близько 50 найменувань книг.

Співробітники інституту брали участь у:

- засіданні Наукового круглого столу «IV Універсал та Акт Злуки: символізм, втілення, історичні паралелі та уроки в контексті сучасності» (Науково-дослідний інститут українознавства, Київ, 23 січня): *М. В. Горбатюк*;

- Всеукраїнській науково-практичній конференції «По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів іншого українця на формування ментальних кордонів» (Запорізький національний університет, Запоріжжя, 6-7 лютого): *Г. І. Калінічева*;

- Міжнародній науковій конференції «Українська політична еміграція у ХХ ст.: досвід культурно-спільного себепредставлення і самоутвердження у Західному світі» (Музей вдатних діячів української культури, Київ, 21 квітня): *М. В. Горбатюк*;

- науковій конференції «Гетьманат Павла Скоропадського», до 96 роковин заснування Української держави та 70-річчя від дня смерті П. П. Скоропадського» (Музей гетьманства, Київ, 29 квітня): *Л. В. Андрієвська*;

- Всеукраїнській (з міжнародною участю) науково-практичній конференції, присвяченій 20-річчю УНДІАСД «Архіви – наука – суспільство: шляхи взаємодії» (УНДІАСД, Київ, 22-23 травня): *всі співробітники*

- четвертій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Науковий діалог «Схід-Захід» (м. Кам'янець-Подільський, 25-26 травня): *Г. І. Калінічева, А. А. Майстренко*;

- науковій конференції «Київська Стара Громада в культурно-історичному просторі України» (Музей вдатних діячів української культури, Київ, 4 червня): *М. В. Горбатюк*;

- засіданні круглого столу «Наукові засади та теоретико-методологічні принципи створення сучасних енциклопедій» (Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», Київ, 3 листопада): *С. Л. Зворський, Г. І. Калінічева, А. А. Майстренко*;

- шістнадцятих джерелознавчих читаннях, «Архівна наука і освіта в незалежній Україні» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 24 листопада): *Г. І. Калінічева, А. А. Майстренко, В. В. Патик, Р. В. Романовський*;

- Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні і практичні проблеми документознавства та архівознавства: ретроспектива і сучасність» (БілНДІДАС, Мінськ, 2-3 грудня): *О. Я. Гаранін*.

Участь співробітників інституту у роботі спеціалізованих вчених, наукових рад, дорадчих органів інших установ, редакційних колегіях друкованих органів тощо:

Укрдержархів:

науково-видавнича рада

О. Я. Гаранін

нормативно-методична комісія

О. Я. Гаранін, С. Г. Кулешов, Н. М. Христова

науково-експертна рада

Н. М. Христова

ЦЕПК

О. М. Загорецька, Н. М. Христова

Спілка архівістів України:

О. Я. Гаранін

Технічний комітет стандартизації «Інформація та документація»

(ТК 144)

С. Г. Кулешов

Заступник директора інституту Н. М. Хримова є членом низки дорадчих органів центральних державних архівів, Державного архіву Київської області, експертної ради експертної електронної системи «Expertus: Кадри» видавничого дому «МЦФЕР-Україна».

Спеціалізовані вчені ради з правом прийняття до розгляду та проведення захистів докторських та кандидатських дисертацій:

– в Українському науково-дослідному інституті архівної справи та документознавства – С. Г. Кулешов (голова ради), А. М. Катренко (заступник голови ради), М. В. Бандура (учений секретар), М. В. Горбатюк, О. М. Загорецька, Л. Ф. Приходько, Н. М. Хримова;

– в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського – С. Г. Кулешов.

Редколегії серійних видань, часописів та щорічників:

О. Я. Гаранін –

«Студії з архівної справи та документознавства»

«Пам'ятки»

М. В. Горбатюк –

«Пам'ятки» (відповідальний секретар)

Г. К. Волкотруб –

«Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки»
(головний редактор)

«Студії з архівної справи та документознавства»

«Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела»

А. А. Майстренко

«Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки»
(відповідальний секретар)

О. В. Мельниченко –

«Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки»

С. Г. Кулешов -

«Студії з архівної справи та документознавства» (головний редактор)

«Пам'ятки» (головний редактор)

«Архівознавство. Археографія. Джерелознавство»

«Бібліотечна планета»

«Вісник Книжкової палати України»

«Документознавство. Бібліотекознавство. Інформологія»
 «Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела»

Л. Ф. Приходько -

«Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки»
 «Пам'ятки»

Р. В. Романовський -

«Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела»

Н. М. Христова –

«Документознавство. Бібліотекознавство. Інформологія»
 «Студії з архівної справи та документознавства»

Л. В. Андрієвська -

«Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела»
 (відповідальний секретар)
 «Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки»

Підготовка наукових кадрів

Робота аспірантури

На кінець звітнього року в аспірантурі УНДІАСД навчається 5 аспірантів (в їх числі 4 працівники архівної галузі) за спеціальностями 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, 27.00.02 – документознавство, архівознавство. 4 аспіранти навчаються за бюджетні кошти відповідно до державного замовлення. У 2014/2015 навчальному році 2 аспіранти закінчили аспірантуру, 1 – був прийнятий на навчання.

Виробнича практика

Відповідно до Угоди між Державною архівною службою України та Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв України про співпрацю у підготовці фахівців зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» на базі УНДІАСД з 26 січня до 19 лютого 2015 р. проходили переддипломну практику студенти 3 курсу НАКККіМ. Для них було проведені заняття за темами: «Історія УНДІАСД», «Основні напрями діяльності УНДІАСД», «Номенклатура справ УНДІАСД», «Вхідна та вихідна документація УНДІАСД», а також ознайомлення з номенклатурою справ відділу науково-інформаційної та редакційно-видавничої діяльності.

З 4 травня по 14 червня 2015 р. відповідно до клопотання ректорату Київського національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова виробничу та переддипломну практику в УНДІАСД проходили студенти, що

навчаються за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність».

На базі інституту також проходило стажування 13-ти викладачів (в тому числі 2-х докторів і 6-ти кандидатів наук) кафедри документознавства та інформаційної діяльності Київського національного університету культури і мистецтва та 2-х викладачів кафедри історії і документознавства Національного авіаційного університету.

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення

Комп'ютерний парк інституту станом на 01.01.2016 складається з 17 комп'ютерів з периферією, встановлених у 1996-2012 рр. Всі комп'ютери підключені до Інтернет-мережі у постійному режимі через Укртелеком, мають програмне забезпечення та антивірусний захист. Система захисту інформації відсутня. Всі співробітники мають власні адреси електронної пошти. Спеціального підрозділу для обслуговування комп'ютерного парку у структурі УНДІАСД не передбачено. Комп'ютерний парк та оргтехніка протягом року не оновлювались.

На 2015 р. кошторисом інституту затверджено 1795,6 тис. грн. (загальний фонд).

Профінансовано у 2015 р. у обсязі 1795,6 тис. грн. за такими кодами економічної класифікації (КЕКВ):

- 2111 (заробітна плата) – 1301,8 тис. грн.;
- 2120 (нарахування на заробітну плату) – 469,4 тис. грн.;
- 2210 (предмети, матеріали, обладнання, інвентар) – 8,4 тис. грн.;
- 2240 (послуги зв'язку) – 15,0 тис. грн.;
- 2250 (видатки на відрядження) – 0,5 тис. грн.

На спеціальний рахунок надійшло 17,9 тис. грн. (залишок з 2014 р – 25,3 тис. грн.).

З них використано 12,5 тис. грн., в тому числі:

- 2111 (заробітна плата) – 6,7 тис. грн.;
- 2120 (нарахування на заробітну плату) – 2,3 тис. грн.;
- 2210 (предмети, матеріали, обладнання, інвентар) – 2,8 тис. грн.;
- 2240 (оплата інших послуг та інші видатки) – 0,7 тис. грн.;

Висновки

Наукова діяльність інституту у звітному році була спрямована на проведення прикладних досліджень з архівознавства, документознавства та архівної справи відповідно до потреб галузі, визначених тематичним планом та технічними завданнями на виконання НДР. 11 планових НДР, термін завершення яких запланований у 2015 р., схвалено вченою радою УНДІАСД, з них розглянуто і схвалено НМК Укрдержархіву – 5. Розгляд 6 розробок перенесено на початок наступного року.

Значна увага в роботі інституту приділялась організації наукової діяльності. Було розроблено чіткий порядок організації замовлення, проведення та звітування про виконання НДР, приймання результатів НДР замовником. Результати виконання НДР щоквартально розглядалися на засіданнях вченої ради інституту та обговорювались на засіданнях відділів. Здійснювався контроль за дотриманням нормативних вимог до оформлення та термінів подання звітної документації за результатами НДР.

Оскільки у 2015 р. кошти на фінансування видавничої діяльності інституту не виділялись, річний видавничий план не був виконаний у повному обсязі. За кошти, що надійшли від авторів публікацій, було здійснено видання об'єднаного тому наукового щорічника «Студії з архівної справи та документознавства». Через неспроможність здійснити оплату публікацій багато авторів відкликали статті, подані до друку до археографічного щорічника «Пам'ятки», що призвело до значного скорочення редакційного портфеля і затримки видання часопису. Призупинено підготовку до видання 10 тому «Зведеного каталогу метричних книг, що зберігаються в архівах України. Чернігівська область». Натомість коштом учасників було видано програму та збірник матеріалів Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю УНДІАСД «Архіви – наука – суспільство: шляхи взаємодії».

Продовжувалась робота з удосконалення веб-сайту УНДІАСД. Загальний обсяг інформації на веб-сторінці зріс, порівняно з минулим роком, на 33 відсотки. Збільшилась кількість відвідувань сайту, яка нині становить в середньому 250 користувачів на добу. Частка зарубіжних користувачів залишилась на рівні минулого року (16 відсотків) при загальному скорченні числа користувачів з Російської Федерації. Зросла кількість поведених інститутом наукових конференцій та семінарів, серед яких варто відзначити Всеукраїнську (з міжнародною участю) науково-практичну конференцію «Архіви – наука – суспільство: шляхи взаємодії». Дещо збільшилось і число наукових заходів, у яких брали участь співробітники УНДІАСД.

Незмінними протягом року залишилися коло засобів масової інформації, де розміщувались публікації співробітників УНДІАСД, та загальна кількість самих публікацій, що залишається сталою протягом 3-х останніх років. Зазвичай, галузева тематична спрямованість наукових досліджень УНДІАСД не викликає пріоритетного інтересу масової аудиторії читачів, на яких, в першу чергу, розрахована інформація у ЗМІ. Доцільніше було б зосередити зусилля на публікації результатів наукових досліджень у фахових виданнях, що більше відповідає меті і завданням діяльності УНДІАСД.

Діяльність дорадчих органів УНДІАСД проводилась у відповідності з планами їх роботи та спрямовувалась на забезпечення своєчасного виконання тематичного плану науково-дослідних робіт, здійснення наукової, науково-організаційної та адміністративної діяльності інституту.

Активізувалася робота спеціальної вченої ради з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, де протягом року було захищено 4 дисертації.

Аспірантура інституту продовжила роботу з підготовки висококваліфікованих кадрів для архівної галузі. У звітному році повний курс навчання закінчило 2 аспіранти (в тому числі 1 працівник галузі), на перший курс аспірантури прийнято аспіранта - працівника ЦДЕА України. Варто зазначити, що останніми роками спостерігається тенденція до скорочення кількості аспірантів на тлі зниження престижу професії науковця в умовах значного скорочення бюджетних коштів на фінансування вітчизняної науки.

Кадровий потенціал інституту протягом звітнього року значно ослаб. Через скорочення фінансування діяльності інституту та запровадження оподаткування пенсій працюючих пенсіонерів, інститут залишила частина висококваліфікованих спеціалістів. Кількість докторів наук в колективі інституту скоротилась на 75 відсотків, число співробітників, що мають вчене звання – на 45. Штатна чисельність наукового складу зменшилась внаслідок скорочення 1 штатної одиниці. Така тенденція значно ускладнює проведення наукових досліджень та забезпечення галузі якісними науковими розробками.

Рівень технічного оснащення інституту залишається незмінним протягом кількох останніх років і потребує суттєвої модернізації.

Площа приміщень інституту, в яких працюють співробітники, не змінилась і продовжує залишатися такою, що не відповідає технічним нормам, передбаченим правилами охорони праці, крім того, скоротилась площа технічних приміщень, де зберігалися матеріальні цінності та документи інститутського архіву. Більшість приміщень потребують ремонту.

Застаріла технічне оснащення, незадовільні умови праці науковців не сприяють підвищенню ефективності праці та якості проведення ними наукових досліджень.

Фінансування інституту, порівняно з минулим роком, скоротилося на 703 тис. грн., і становило всього 66 відсотків від рівня 2013 р., що негативно позначилося на усіх напрямках роботи інституту і привело до значного ослаблення кадрового потенціалу.

5 січня 2016 р.